

Kamu Yönetiminde İstişare

Ahmet Hamdi Aydın

Prof. Dr. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi

Özet

Kamu yönetiminde sunulan hizmetin başarısı istişare (danışma) mekanizmasının işletilmesiyle mümkündür. Danışma, bir hususun doğru, iyi ve hayırlı olup olmadığını anlamak için uygun görülen bir kişi veya kişilerle fikir alışverişinde bulunmak demektir. Bu yazıda kamu yönetiminde istişare yöntemi ve önemi ele alınmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Kamu yönetimi, istişare, danışman, hukuk müşavirliği, sivil toplum kuruluşları

Abstract

The success of service provided in public administration depends on effective functioning of consultation mechanism. Consultation is an exchange of views with appropriate person or persons in order to understand whether an issue is right, good or favorable. In this paper, the way and importance of consultation in public administration are discussed.

Keywords: public administration, consultation, adviser, legal department, civil society organizations

Çağdaş
toplumlarda genel
veya mahalli
siyasî kurum veya
örgütler dahil
bütün örgüt ve
yönetimler için
de yönetim ile
yönetilenler veya
örgütler ile hedef
kitleleri arasındaki
ilişkilerde de
karşılıklı güven,
anlayış, görüş
alış verişi ve
ortak değerlerin
paylaşımı söz
konusu olmalıdır.
Bu da en iyi
danışmanlık
mekanizmasının
çalıştırılmasından
geçer.

Kamu Yönetimi ve İstişare (Müşavere, Danışmanlık)

İstişare (müşavere, danışma) kamu yönetimi ve kamu yöneticileri (devlet adamları) için son derece önemli bir hizmet sunma mekanizmasıdır. Danışma, bir hususun doğru, iyi ve hayırlı olup olmadığını anlamak için uygun görülen bir kişi veya kişilerle fikir alış verişinde bulunmak demektir.

Sunulan hizmette başarılı, verimli ve etkili olabilmek ve karar vermede isabetli olmak için kurumlar ve yöneticiler ‘danışman’ veya ‘müşavir’ unvanlı yardımcılar istihdam ederler veya danışma birimleri oluştururlar. Yöneticilerin iş yoğunluğu ve çeşitliliğine bağlı olarak danışmanlar bir veya birden fazla olabilir.

Kamu yönetiminde önemli bir işlev olan karar vermede önemli iki husus, karar verme sürecinde uzmanların ve ilgili olabilecek diğer kişilerin ve birimlerin görüşlerinin alınması ve alınan karar ile ilgili olarak yöneticinin sorumluluğudur. Uygun zamanda ve şekilde verilmeyen kararlar belli bir sorumluluk gerektirir. Karar alınmadan önce konunun uzmanı olan bir çok kişinin veya birimin görüşü alınmış olabilir, kararın alınmasında bu kişilerin önemli katkıları bulunabilir, fakat karar alındıktan sonra, bunun sorumlusu kararı alan yöneticidir (Aydın, 2016b).

Kamu yönetiminde genellikle teknik, tıbbi, sosyal ve psikolojik konularda danışmanlar bulunur. Fakat en önemli danışmanlar Hukuk Müşavirleri, danışma birimleri ise Hukuk Müşavirlikleridir. Çünkü üst düzey yöneticiler en çok hukuki konularda teknik bilgi ve desteğe ihtiyaç duyarlar. Hukuk Müşavirlikleri kurumların hiyerarşik yapısının dışında, üst yöneticiye doğrudan bağlı bir ‘kurmay’ birimdir.

Çağdaş toplumlarda genel veya mahalli siyasî kurum veya örgütler dahil bütün örgüt ve yönetimler için de yönetim ile yönetilenler veya örgütler ile hedef kitleleri arasındaki ilişkilerde de karşılıklı güven, anlayış, görüş alış verişi ve ortak değerlerin paylaşımı söz konusu olmalıdır. Bu da en iyi danışmanlık mekanizmasının çalıştırılmasından geçer.

Türk-İslam Devlet Yönetiminde İstişare

Maverdî yönetim ve yöneticiler veya devlet adamları için müşaverenin önemine dikkat çeker. Maverdî’nin, çoğu dini konularda olmak üzere çok sayıda eseri bulunmaktadır. Devlet ve kamu yönetimi konusundaki en önemli eseri “Al-Ahkâm-üs-Sultaniyye”dir. Yani “Yönetimin Esasları” (2008). Bu eserinde Maverdî devlet teşkilâtının temel esaslarını belirlemiştir. Bu çerçevede İslâmiyet’te devlet başkanlığı makamını ve devlet teşkilâtının işleyişini yaşanmış örnekler ışığında açıklamış, bir devlet hukuku kaleme almış ve vezirlik, emirlik ve kadılık kurumlarını anlatmıştır.

Maverdî, yöneticilerin her ne pahasına olursa olsun nazik ve nezih insanlar olmaları gerektiğini belirtir. Ayrıca hakkın ve haklının yanında olmak, vakur olmak, bencil olmamak, asaletli, iffetli, ahlâklı ve mütevazî olmak gibi hasletlere sahip olmaları gerektiğini belirtir.

Devlet yönetimi anlamında üzerinde en çok durduğu konu ‘müşavere’ yani ‘danışma’ olan Maverdî’ye göre, devlet adamının bu hasletleri kazanmasında ve buna göre davranmalarında müşavere ettiği yani danıştığı kişilerin rolü büyüktür. Fakat bu anlamda devlet adamlarını etkilemeleri ve onları iyi yönlendirebilmeleri, özellikle birbirleriyle ve halk ile diyaloglarında nazik ve nezih davranabilmeleri için danışmanların da bazı hasletlere sahip olmaları gerekir.

Maverdî’ye göre danışılacak kişi (danışman) şu beş şartı taşımaktadır: Akıllı ve geçmiş tecrübesi olmalıdır, dindar ve takva sahibi olmalıdır, nasihat eden bir dost olmalıdır, gereksizce meşgul etmemelidir ve danışılan konuda şahsî bir amaç taşımamalıdır.

Dünyada gelmiş geçmiş en ideal devlet adamı olarak kabul edilen Peygamber Efendimizin etrafındakilere danışmadan (istişare etmeden) bir karara varmadığı ve bir icraatta bulunmadığı bilinir.

Hadis-i Şerif olduğu rivayet edilen şu ifade bu konuyu çok güzel anlatmaktadır: “Dünya işlerini istişare (danışma) ile yapınız, ehil olanlara danışınız. Danışan kişi bir işin icrası için bir karar verdi ise sormayınız, onu Allah’a bırakınız”.

Hatta istişarenin Allah’ın emri olduğu, Hz. Peygamberin şu Hadis-i Şerifinden anlaşılmaktadır: “Allah bana farzları yapmamı emrettiği gibi, istişare yoluyla insanları iyi idare etmemi de emretti”.

Müşavere, âyet-i kerimede (Ey Resûlüm!) Ashâbın ile müşavere et. Onlara danış (Âl-i İmrân Sûresi: 159) şeklinde ifadesini bulmuştur. Muhammed Hâdimî, ‘İslâm halifelerinin hepsinin müşavirleri, meclisleri, ilim adamları vardı. Müşavere etmeden bir şey yapmazlardı’ der.

Türk-İslâm kamu yönetimi anlayışında halka, halkın temsilcilerine veya ilgili olanlara danışma (istişare etme) her zaman önemli olmuştur.

Kamu Yönetiminde Halka Danışmanın Önemi

Özellikle kamu yönetiminde ve siyasette uzmanlara danışmanın yanı sıra halkın güven ve desteğini almak suretiyle halka danışma ve hizmete katılımını sağlamanın da rolü büyüktür. Yöneticilerin halka danışması ve yönetime katılmasını sağlaması halinde halkın zulme uğramasının önüne geçmiş olurlar. Aksi takdirde ise yöneticiler zulmeden veya diktatörce hareket eden durumuna düşerler (Aydın, 2016a).

Topluma iyi ve yeterli düzeyde hizmet sunabilmede, yönetimin halk ile yani hizmet sunduğu kitle ile iyi ve düzeyli ilişkiler içinde olmasının büyük önemi vardır. Halk ile iyi ilişki kurabilmenin en etkin yolu halkın yönetime katılmasının sağlanmasıdır. Halkın yönetime katılmasının en önemli ve etkin yolu da halka danışma kanallarının açık olması ve işletilmesidir.

Aynı şekilde, yönetime katılma kanalları ve kapılarının halka açık olması da yönetimin halkla ilişkilerin gelişmesine yardım edecektir. “Kararların alınmasında, bunların uygulanması ve çalışmaların denetlenmesi aşamala-

Özellikle kamu yönetiminde ve siyasette uzmanlara danışmanın yanı sıra halkın güven ve desteğini almak suretiyle halka danışma ve hizmete katılımını sağlamanın da rolü büyüktür. Yöneticilerin halka danışması ve yönetime katılmasını sağlaması halinde halkın zulme uğramasının önüne geçmiş olurlar.

rında halka da bir kısım görevler düşmektedir. Halkın bu çeşitli aşamalarda yardımını, desteğini, katkısını sağlamak iyi bir yönetim için gereklidir” (Tortop, 1986: 1).

Halkın hizmete katılımı, onayı ve benimseyişi gibi durumlar daha çok uzun vadeli plan ve politikalar için geçerlidir. Bunun sağlıklı ve verimli işleyebilmesi de bir takım yasal düzenlemeler ile kamu politikalarının varlığına bağlıdır. Kısa ya da günlük uygulamalar için verilecek kararlara ise halkın katılımının sağlanması güçtür. Günlük kararlar daha çok mevcut yasal düzenlemelere ve takdir yetkisine dayanır. Günlük icraatın yerinde, verimli ve başarılı olup olmamasında, o an için inisiyatifi veya yetkiyi elinde bulundurup takdir yetkisini de kullanarak karar verme durumunda olan yöneticinin rolü büyüktür (Aydın, 2015: 203).

İşte sunulan hizmetin muhatabı olan halkın, kamu personeline bu konuda yardımcı olması veya olabilmesi, bunun için de bu hizmete katılması gerekir. Yönetime katılma kanallarının açık olması en iyi kamu yönetimini ortaya çıkarır ve bu da yöneticilerin topluma, toplumu oluşturan bireylere ve sivil toplum kuruluşlarına danışması sayesinde mümkün olur.

KAYNAKLAR

- Aydın, A. H. (2015) Yönetim Bilimi, 5. Baskı, Ankara, Seçkin Yayınevi.
Aydın, A. H. (2016a) ‘Devlet Adamı, Davranış ve Danışma, Yeni Asya, 01.02.2016.
Aydın, A. H. (2016b) ‘Kamu Yönetimi ve Danışma (İstişare), Yeni Asya, 08.02.2016.
Eryılmaz, B. (2011) Kamu Yönetimi, Ankara, Sözkese Matbaacılık.
Maverdi (2008) Yönetimin Esasları, İstanbul, İlke Yayıncılık.
Tortop, N. (1986) Tortop, Nuri (1986) Halkla İlişkiler, Ankara, İlk-San Matbaası

